

College van Burgemeester en Wethouders van
Gemeente Wijchen
t.a.v. Louis Nieboer

Geachte meneer Nieboer,
In het Planoverleg van 2 augustus 2022 heeft een bespreking plaatsgevonden over de plannen voor de plaatsing van een carillon te Wijchen. Naar aanleiding hiervan melden wij u graag het volgende:

Gemeente Wijchen, Kasteellaan 9, Wijchen, monumentnr: 39629

i.a.v. Louis Nieboer (gemeente), Rob Netten, Paul Kokke (Stichting Vrienden van het Wijchens Carillon), Jos Slagers en C. Savelkoul (werkgroep Carillon), Joop Heijdra en Leon de Jonge (provincie Gelderland), Mathijs Witte en Daan Wolhuis (RCE), Werner Weijkamp (monumentencommissie Wijchen/GG), Roger Crols (vz/GG) en Lotte Schuitemaker (sec/GG)
Realiseren van carillon in centrum Wijchen

Informatie

Vanuit de Stichting Vrienden van het Wijchens Carillon is het initiatief ontstaan om een carillon in Wijchen te plaatsen. Dit gebeurt in het kader van de herinrichting van het gebied tussen Wijchense Meer en het kasteel om meer mensen te trekken en het gebied te verlevendigen. Er is eerder gesproken over het plaatsen van het carillon in de midden in het centrum gelegen H. Antonius Abtkerk. Deze optie viel al snel af vanwege teveel geluidsoverlast. Sindsdien wordt er gesproken over het plaatsen van het carillon in de toren van Kasteel Wijchen gelegen aan de rand van het centrum. Daarvoor zijn een aantal onderzoeken uitgevoerd, waarvan de onderzoeken naar flora en fauna en constructie nog gaande zijn. Ook is er een cultuurhistorisch onderzoek d.d. 30-06-2022 uitgevoerd door RAAP naar de impact van een carillon op de erfgoedwaarden van de kasteeltoren. Conclusie van dit onderzoek is dat plaatsing in de kasteeltoren mogelijk is, maar dat plaatsing in de kerktoeren vanuit het oogpunt van cultuurhistorie logischer zou zijn. Wel hangt het af van welke benadering je volgt, een meer behoudsgerichte of een meer ontwikkelingsgerichte. Bij een behoudsgerichte benadering zou de plaatsing in de kerktoeren uitdrukkelijk opnieuw onderzocht moeten worden.

Reactie

De adviseurs begrijpen de wens om een carillon in Wijchen te plaatsen en vinden het een sympathiek initiatief. Ze tonen ook waardering voor de onderzoeken die zijn uitgevoerd. De rol vanuit de adviseurs is te adviseren over de gevolgen van de plannen voor de cultuurhistorische waarden. Er dient vanuit het monument gedacht te worden. Momenteel ontbreekt er een goede onderbouwing waarom het carillon niet op een andere plek geplaatst kan worden. In het rapport staat immers aangegeven dat de plaatsing van het carillon in de kerktoeren vanuit het oogpunt van cultuurhistorie logischer is.

Geadviseerd wordt derhalve om nog eens naar de kerktoeren te kijken en te onderzoeken of een vrijstaande toren op het evenementenplein of elders in het centrum een optie is. In de huidige stukken is er nog te weinig onderbouwing voor het standpunt dat de kasteeltoren de beste optie is in vergelijking met andere locaties. Op dit moment wordt geluidsoverlast als belangrijk argument genoemd, maar dat is ook bij de kasteeltoren een probleem.

Uit het rapport van RAAP blijkt dat, indien er gekozen wordt voor behoud van de kasteeltoren als oorspronkelijke belvedere, de plaatsing van een carillon op deze locatie niet wenselijk is. Wanneer er gekeken wordt naar erfgoedwaarden en de versterking van de beleving van het erfgoed is dit wel een optie. De kasteeltoren heeft geen functie meer als belvedere. Als het geheel reversibel wordt aangebracht en het carillon ook weer eenvoudig kan worden weggehaald zal het niet of nauwelijks zorgen voor een fysieke aantasting. Het bepaald echter wel de beleving van buitenaf. Kiezen voor een peervormige opstelling om zo veel mogelijk zicht te behouden is dan belangrijk.

Ook de frequentie van het spelen van de klokkentoren is van belang. Hoe vaak speelt het carillon? Als het carillon speelt tijdens evenementen dan wordt het in ieder geval in de buurt van het kasteel

beleefd, maar hoe beleeft men het in het centrum? Is het niet logischer om het carillon dichterbij de markt/de horeca te plaatsen waar altijd mensen zijn? Dat is tenslotte ook de functie van een carillon. De vraag is wie bereik je vanaf de kasteeltoren? Wie wil je plezieren?

De adviseurs missen een duidelijke vergelijking tussen de optie van de kasteeltoren en de kerktoren en wellicht een positie elders in het centrum. Het is belangrijk om de voor- en tegenargumenten vanuit cultuurhistorie af te wegen. Wat gevolgen hebben de ingrepen voor het kasteel en wat zijn de benodigde ingrepen in de kerk?

Conclusie

De adviseurs zijn positief over het initiatief om een carillon in het centrum van Wijchen te plaatsen. De locatie blijft echter een groot discussiepunt. Een carillon in de kasteeltoren is niet ondenkbaar, maar de adviseurs missen een duidelijke onderbouwing waarom het carillon per se in de kasteeltoren moet worden geïnstalleerd. Waarom kan het carillon niet in de kerktoren? Of in een hoek op het evenementenplein in een nieuwe toren? Dan wordt het monument ook niet aangetast. De adviseurs zien deze onderbouwing en mogelijke alternatieven graag tegemoet. Pas als de alternatieven en de voor- en tegenargumenten goed in kaart gebracht zijn, is het mogelijk een goede cultuurhistorische afweging te maken. De adviseurs zien een, op basis van bovenstaande opmerkingen, aangepast plan graag tegemoet.

Het bovenstaande betreft een verslag van de bespreking in het Planoverleg Cultuurhistorie Gelderland. De definitieve adviezen van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Provincie Gelderland en het Gelders Genootschap worden verwoord via de advisering die volgt op de officiële adviesaanvraag van de gemeente.

Met vriendelijke groet,

Lotte Schuitemaker
Secretaris Planoverleg Cultuurhistorie Gelderland